

Národní divadlo | opera

Georg Friedrich Händel

RINALDO

Režie: Louise Moaty | Dirigent: Václav Luks | Collegium 1704
Scéna: Adeline Caron | Kostýmy: Alain Blanchot | Světelný design: Christophe Naillet
Choreografie: Françoise Denieau

Stavovské divadlo | Premiéry: 4. a 6. 4. 2009
Reprízy: 17. a 19. 4. | 1. 3. a 16. 5. | 28. 6. 2009

www.narodni-divadlo.cz

Inscenace vznikla v koprodukcí Národního divadla
v Praze, Le Théâtre de Caen, L'Opéra de Rennes
Le Grand Théâtre de la Ville de Luxembourg

Ilustrace Silvie Gajdošíková

JEAN-LUC LAGARCE

PRAVIDLA SLUŠNÉHO CHOVÁNÍ V MODERNÍ SPOLEČNOSTI

z francouzského originálu Les règles du savoir-vivre dans la société moderne vydaného
v roce 2002 nakladatelstvem Les Solitaires Intempestifs přeložila Kateřina Neveu

© Editions Les Solitaires Intempestifs, 1 rue Gay Lussac, 25000 BESANCON, France

DÁMA:

Když se narodí mrtvé dítě, narodí-li se mrtvé, musí se přesto, přece jenom, jeho narození oznámit, oznámit jeho narození a oznámit jeho smrt

a lékař musí potvrdit, že smrt nastala před narozením.

Tak to začíná.

Když se narodí živé dítě, je-li při životě, když je dítě živé, i to se občas stane,

když se dítě narodí živé, musí být jeho narození oznámeno na radnici v místě, kde matka porodila.

Oznámení musí být provedeno do tří dnů po porodu, potom už je příliš pozdě, pak lze obdržet rodný list jen za cenu značných problémů a značných výdajů, což není zanedbatelné, a za cenu mnoha dalších útrap, které předepisuje zákon.

Tato povinnost,

podat oznámení na radnici daného místa, tato povinnost přísluší otci. Případá mu.

Když otec nemůže přijít a pokud neudělal plnou moc, možná je nemocný, případně nepřítomný, anebo mrtvý, i to se může stát, bude oznámení provedeno lékařem nebo porodní asistentkou,

tedy těmi, kdo matce pomáhali rodit, anebo každou jinou osobou, která se porodu účastnila, teď nevím, může to být kdokoli.

Když se narodí dvojčata,

v případě, že se narodí dvojčata, pokud se děti narodí jako dvojčata a pokud obě dvě zůstanou naživu,

musí se,

mělo by se, musí se uvést pořadí, ve kterém se narodila, aby mohlo být stanoveno, které je starší, kdo je starší, které z nich je starší.

Když se otec, znovu on, a pokud jde o dvojčata, o dvojčata, která se narodila živá, tak to platí dvojnásobně, tak je to správně řečeno, když

se otec nemůže dostavit na radnici a pokud neudělal plnou moc, může být nemocný, případně nepřítomný, anebo mrtvý, i to se může stát, provede oznámení lékař nebo porodní asistentka, zase oni, anebo každá jiná osoba, tedy ten, kdo matce pomáhal rodit, anebo každá jiná osoba, která se porodu účastnila, teď nevím, může to být kdokoli.

Kdyby se někomu stalo, že by našel novorozence, „jen tak“, náhodou, někde na ulici,

jako svatý Vincent de Paul,

měl by ho okamžitě přihlásit, ať už se dítě narodí mrtvé, živé nebo jako jedno z dvojčat, tehdy to platí dvojnásob, pro všechny platí stejná věc, jinak to nejde.

K oznámení se na radnici přijde s dítětem, aby mohl státní úředník zaznamenat, zda jde o chlapce, nebo o dívku, rozlišit, zjistit, zda je dítě chlapec, nebo dívka. Nebo naopak.

S tím nejsou žerty.

K tomu, aby se celá věc udála podle požadovaných podmínek

– k nimž patří francouzské státní občanství, schopnost podepsat se, to je logické, trvalý pobyt v obvodu, kde se list vydává – k tomu, aby se celá věc, to oznámení, mohlo uskutečnit, je nezbytná účast dvou svědků. Vždycky byla a nadlouho ještě bude.

Prvorozenému synovi vybereme obvykle za kmotra dědečka z otcovy strany,

kmotrou bude babička z matčiny strany.

Druhorozené dítě bude mít za kmotra dědečka z matčiny strany, kmotrou bude babička z otcovy strany.

A tak to půjde dál, v obou rodinách, podle věku a pohlaví, pokud je to možné. Není na tom nic složitého.

Ale pokud se nad tím člověk zamyslí, od toho tady jsem, jde o politováníhodný zvyk, jinak to nelze říct, vysvětlím proč. Kmotr a kmotra jsou a vždy byli náhradním otcem a matkou, přesně tím, a pokud jsou starší, a toho se můžeme v případě prarodičů obávat, lze si to před-

stavit, hrozí, že je dítě brzo ztratí, a že tedy ztratí i podporu, kterou mu měli poskytovat.

Je tedy moudré, domnívám se tedy, že bude moudré, aby byli kmotr s kmotrou vybráni tak, aby byli později dítěti k užítku.

Zajistit, jak řekl básník Victor Hugo, určitou životní úroveň.

Je tedy lepší vybrat dítěti mladšího kmotra a kmotru, kteří budou plni životních sil a naděje, zdvojnásobíme tím budoucí dárky, a tím, že prarodiče odsuneme na okraj, se vyhneme i nepříjemným zármutkům.

A tak to pokračuje.

Můžeme také,

a to není špatný nápad, je to dobře promyšleno, můžeme chtít, můžeme si přát, můžeme si také přát zajistit dětem oporu mimo rodinu, neboť tam ji, pokud se nad tím zamyslíme, když zapřemýšlíme, tam ji už přirozeně mají.

Vybrat dítěti jinou oporu, zvenčí, vybrat jiné kmotry, být při výběru užitečnější a efektivnější, přemýšlet o tom.

V tomto případě, po tomto rozhodnutí, musí ještě člověk, bude muset, musí ještě odhadnout možnosti zpřátelených osob nebo ochránců a nadřízených, kteří by mohli být dítěti užiteční, za předpokladu, že by bylo jejich kmotřencem.

Mnoho lidí cítí odpor, ano právě odpor, mnoho jich cítí odpor k tomu, aby nesli odpovědnost, která kmotrům připadá, hmotnou i morální, a je zapotřebí zjistit, bude se to zjišťovat diplomaticky a s velkým taktem, jejich názor na tuto věc.

Neboť, a to si musíme přiznat, abychom shrnuli tuto kapitolu, kmotr je svým způsobem podroben jistému druhu zdanění, strhává se mu, bude mu vlastně strhávána daň, tak je to.

Ten, kdo předstírá opak, jen prázdně tlačá a pokrytecky žvaní.

Člověk se tak může vyhnout pokořujícímu odmítnutí, které je vždy nepříjemné, nepříjemné a pokořující,

navíc není vhodné uvádět do rozpaků osoby příliš slušné a příliš delikátní na to, aby tuto roli odmítly, které jsou však příliš apatické

nebo příliš chudé na to, aby si to mohly dovolit, aniž by jim náklady a povinnosti spojené s úlohou kmotra působily obtíže.

Několik bohatých lidí je bezdětných. Zdá se, že právě oni jsou předurčení k tomu, aby později nahradili zemřelé rodiče.

Na ně by se měl člověk obrátit.

Všimněte si tedy prosím, že si člověk musí při této příležitosti vše dobře rozmyslet, ostatně jako při všech příležitostech, všimněte si prosím, že je dobré vše si rozmyslet a nežádat o tuto službu bez uvážení, k tomu jsem se chtěla dostat.

Na druhé straně, v případě, že budete sami požádáni, abyste se stali kmotrem, byli za kmotra, a v případě, že budete chtít tuto nabídku a starosti, které ji doprovázejí, protože jde jen a jen o starosti, že ji budete chtít odmítnout,

tak můžete, mohli byste, můžete odpovědět, že, a to je velmi obrátěné, mohli byste například odpovědět, že v době obřadu musíte, budete muset, že musíte odjet na cestu, která bude k vaší lítosti, k vaší velké lítosti, trvat delší dobu.

„V době kolem porodu vaší ženy budu po značně dlouhou dobu nepřítomen.“

Tak se to dělá.

Pokud je vše rozhodnuto a domluveno, a to jak na straně kmotry, tak na straně kmotra, musíte je, pokud se oba neznají, musíte je seznámit.

Otec dítěte představí kmotře kmotra osm dnů před obřadem. Setkají se a seznámí se. Musím připomínat, že stejně jako se k sobě musí hodit manželé, je rovněž zapotřebí, aby se k sobě hodili kmotr s kmotrou, to znamená, aby měli stejné vychování a stejné způsoby? Musím připomínat, že je dobré, tady i jinde, při této příležitosti, vždy, tady i jinde, a proto i při této příležitosti, že je dobré, když je člověk vhodný, a že vhodnost, abych svoji myšlenku upřesnila, je správný způsob, výborná metoda, jak efektivně reagovat na obtíže spjaté s životem?

Jakmile člověk, budoucí kmoťr, obdrží zprávu o tom, že ho rodiče vybrali k tomu, aby držel jejich dítě nad křtitelnicí, zašle jim poděkování za „čest, kterou mu tím prokazují“.

(Anebo, jak jsme viděli, odjede nečekaně na cestu.)

Vybraná kmoťra, pokud jde o ni, nadšeně poděkuje za to, že získala duchovního syna; laskavě pozve kmoťra, který byl určen, na návštěvu. Pokud jde o svobodnou dívku nebo velmi mládou ženu, musí být kmoťr během návštěvy doprovázen třetí osobou, a to i když pro ni přijde před obřadem, půjdou-li k domu rodičů dítěte společně, tedy pokud pro ni přijde. S tím také nejsou žerty.

První jméno vybírá kmoťra, druhé jméno kmoťr, třetí matka.

Ale kmoťr vždy přenechá výběr jména otci, matce a kmoťře.

Jména tedy vybírají, vezmu to od začátku, jména tedy vybírají otec, matka a kmoťra.

První tedy vybírá kmoťra, druhé otec s matkou, třetí matka.

Není na tom nic složitého.

Vybraná jména musí spadat do jmen povolených zákonem, tím lze omezit možné rozpaky, a lidem, existují tací, lidem, kterým chybí představitelství nezbyvá než si pročíst kalendář, který jim umožní šikovně zaplnit prázdno, které se v nich rozprostírá.

Pokud chcete, jako kmoťr nebo kmoťra – ale vzpomeňte si, že kmoťr byl už potutelně zbaven možnosti vybrat jméno, neboť ji přenechal matce dítěte –

pokud chcete, jako kmoťr, jako kmoťra, zabrousit do složité problematiky výběru jména hlouběji a vybrat jméno podle jeho významu, vzpomeňte si například, že Jiří znamená „oráč“.

Viktor: „vítěz“; Maxmilián: „ten největší“; Filip: „ten, který má rád koně“; Bernard: „lovec medvědů“; Ludvík: „ten, který se vyzná v lidech“; Mořic: „syn Maura“; Gustav: „ten, o něhož se opírá Bůh“; Sofie: „plná moudrosti“; Markéta: „perla“; Lucie: „světlo“; a Tereza, tou končím, Tereza: „ta, která umí zkotit divoké šelmy“.

Etymologická zamýšlení vám mohou připadat nudná, mohla by vám

připadat nudná, a obecně vzato, zabývat se těmito věcmi je nudné, ale je důležité, aby si člověk vše dobře promyslel, od toho jsem tady,

člověk si musí uvědomit, že při této příležitosti, při všech příležitostech, to už jsem říkala, že je dobré mít vše promyšleno, a vyhnout se tak například tomu, že vyberete jméno Maxmilián pro dítě, jehož rodiče jsou malinčí a kterým se bude syn podobat, lepší je rovněž vyhnout se jménu Mořic pokud hrozí, že matka dítěte navštěvovala neobvykle často kursy tance, které vedli míšenci.

Člověk se tomu směje, vtipkuje, a aniž by si všiml, sklouzne ke špatnosti.

A tak to jde stále dál.

Pokud máte rádi novinky, zkusme si to představit, tak si můžete zařadit Almanachem křesťanských jmen. Naleznete v něm naprosto autentická jména svatých, která budou ke cti vašim kompetencím a vzdělání.

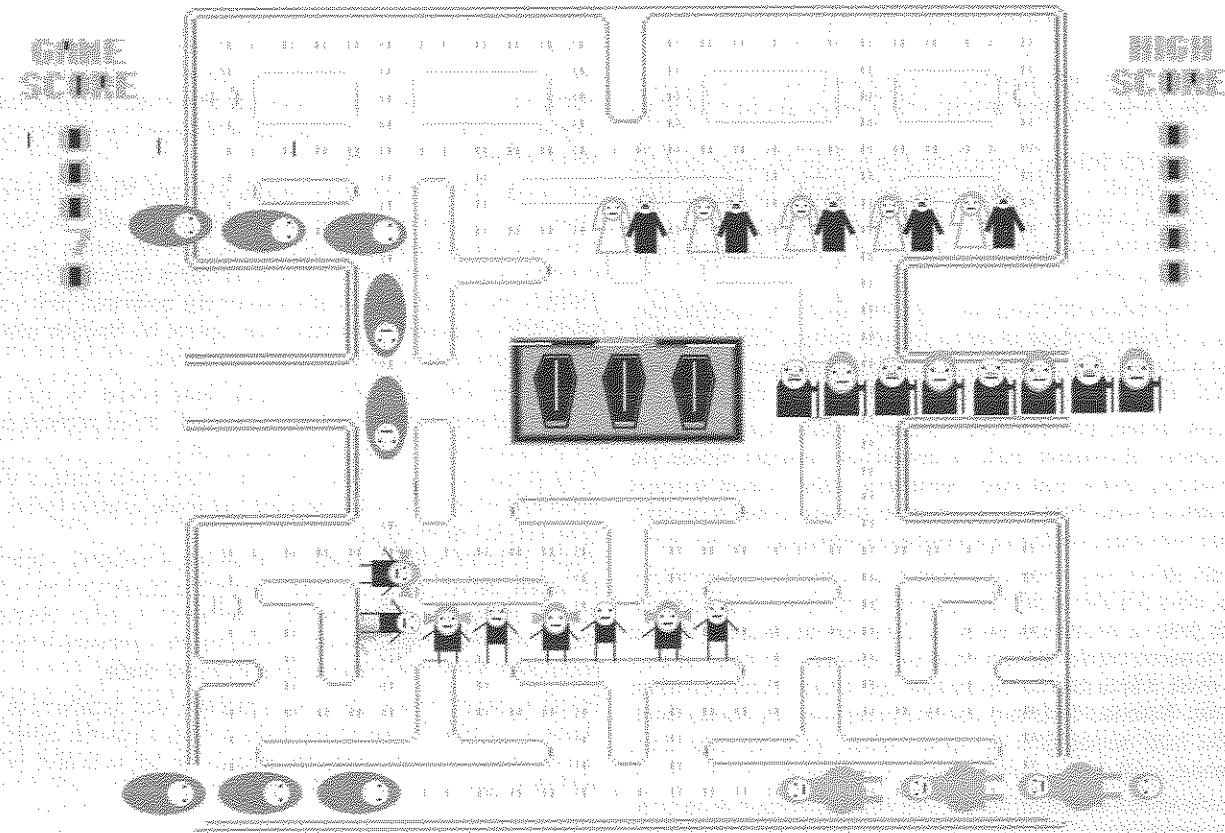
Tak například pokud jde o chlapce:

Teopempt, Kodrát, Kanut, Teodulf, Hyginus, Albin, Micheáš, Pomponius, Remedius, Senátor, Austregisilius, Kolumbán, Veremund, Karpofor, Peleus, Sekundel, Karpus, Acindyn, Geribern, Satyr, Adjut, Cyrus, Avégus, Opilio, Metrofanés, Hesychius, Sindulf, Spyridon, Euprepius, Euticius, Veturius, Ursus, Amátor, Kukufáš.

A pokud jde o dívku: Synkletika, Monegunda, Klafira, Fina, Firmina, Makrina, Priska, Vereburga, Riktruda, Pódie, Potamína, Symforosa, Primitiva, Gorgonie, Gráta, Glodesinda, Bertila, Fabiola, Milburga, Heredina, Namfamo, Kvarcia, Berektýna, Gajána, Engrácie, Perpetua, Musciola, Myropes, Sigolená, Šekelína, Matrona, Agapés nebo Celerina.

Z tohoto seznamu svatých si můžete vybrat. Je autentický. Vyberete-li pro svého kmoťence jedno z právě vyřčených jmen, můžete si být jisti, že tím uděláte radost jeho rodině, že mu tím zajistíte šťastnou a veselou školní docházku a bujarou vojnu.

Se křtinami se vyčká na úplné uzdravení matky, tedy v případě, že zdravé dítěte je uspokojivé, že neumírá, nebo že se k tomu nechystá.

Během slavnostního dne, dopoledne, (nebo v jeho předvečer), ráno v den křtu zašle kmotr kmotře krabičky a pytlíky s cukrovými dražé, kytičky a drobný upomínkový předmět, ten můžou nahradit rukavice složené v pouzdře.

Ve stejnou dobu předá krabičky s dražé matce svého kmotřence, ta je rozdává přítelkyním, které nemohou nic očekávat ani od kmotra, ani od kmotry.

Pokud je kmotr majetný – zamysleme-li se nad tím, tak proto jsme ho, moudře, vybrali – zašle příbuzným, se kterými se rodina ještě nerozhádala, a blízkým přátelům, krabičky s bombóny.

Výběrem motivu pro obal bombónů může kmotr potvrdit svoji lásku k modernímu umění.

Kmotr musí svému kmotřenci dát ještě dárek. Dá mu ho v podobě cenného předmětu. Obvykle se dávají pohárek, talířek a lžička, ze stříbra nebo pozlacené, s vyrytými iniciály kmotřence, nebo jen jedna z uvedených věcí, nebo chraštítko, nebo něco jiného, podle možnosti.

Kmotra daruje, pár dní před obřadem, svému kmotřenci šaty a čepček, do kterých bude v den obřadu oblečen. Pokud jde o holčičku, daruje maličkosti, které v ní záhy probudí koketerii a radost k životu. Přidá k tomu, pokud je šikovná, pokud bude chtít, pokud bude mocí, vlastnoručně vyrobenou příkrývku.

Během obřadu stojí kmotr po pravém boku a kmotra po levém boku ženy, která drží dítě; společně odpovídají na rozličné otázky, které jim klade kněz a přednesou Krédo a Otčenáš (francouzsky), pokud k tomu budou vyzváni. Během křtu položí společně s knězem, ve stejnou chvíli, pravou ruku na hlavu dítěte. Zpět k sobě ji vztáhnou až po svátosti. Nakonec dostanou, opět do pravé ruky, zapálenou svíci, kterou musí samozřejmě po konci obřadu, poté co kněz dítěti požehnal, vrátit.

Kmotr a kmotra se mohou během křtin nechat zastoupit. Je to mnohem jednodušší.

Poté, co byla podepsána křestní kniha, musí kmotr, jeho povinnosti se

tím chýlí skoro ke konci, zaplatit za zvoníka a dětský sbor. Tyto peníze vloží do bílé obálky. Po návratu z kostela pak kmotr rozdává, a tím by měly jeho povinnosti končit, různé velkou odměnu domácímu služebnictvu, pokud je přítomno, porodní asistentce, chůvě, atd., a ještě nevím komu všemu. Tyto peníze vloží do pytlíků s bombóny, bude stačit, když je člověk opatrně prohmátá. Pro chlapce jsou krabičky a pytlíky modré a pro dívky růžové, jedná se o logická a účinná poznávací znamení.

Jak vidno, úlohu kmotra nelze nikomu vnucovat. Naznačili jsme to výše, teď to zdůrazňujeme. Ze stejného důvodu se člověk s průměrným postavením, a takových je, sám nenabídne, že bude držet dítě nad křtitelnicí. Rodiče by si ho možná netroufli odmítnout, přestože by se báli, že nebude kmotrovské povinnosti plnit podle jejich přání a záměru a že tedy musí upustit od hlavních důvodů svého výběru, aniž by měli rovnocennou náhradu.

Křtiny jsou vždy důvodem k oslavě, tedy pokud se nekonají za mimořádných nebo za truchlivých okolností, pokud nezemře dítě, i to je možné, nebo matka, i to si lze představit.

Ať už je oslava velkolepá nebo skromná, kmotr může zůstat v klidu, neboť její přípravu má na starosti vždy otec dítěte. Sloužící mužského rodu musí být ve smokingu.

Všichni přítomní jsou ve svátečním. Hosté jsou – nejčastěji – pozváni na večeři, během které jsou kmotr s kmotrou považováni za hrdiny dne. A hrdiny jsou. Posadíme je blízko sebe, na místo hostitelů. Možná je dobré upřesnit, že jde o velkou večeři, s poměrně bohatým jídelníčkem. Místo moučnicku se podávají, znovu, dražé.

Pokud je člověk bohatý, tak v tento radostný den nezapomene na chudé a opuštěné. Pošle nějaká dražé a výběr z pokrmů dětem do ústavu. Pokud je člověk chudý, tak neposílá nic, tak se to dělá, podle toho se pozná, kdo je chudý a kdo bohatý.

Potom, v letech, která budou následovat, se od kmotrů očekává zájem o dítě, u jehož křtu byli. Na Nový rok, k prvnímu přijímání,

k svatbě, k prvním úspěchům, k maturitě, k disertační práci, k vyznamenání, mu jsou zavázáni darem odpovídajícím jejich příjmům. A je-li to možné, pokud nezemřou, i to se může stát, často ho vidají, radí mu, vedou ho a v případě potřeby napomínají.

Dítě oznamuje právě jim, po nejbližší rodině, po otci, matce, bratřech a sestřích, své první přijímání, nebo svatbu a prosí je o účast. Ohlašuje jim své úspěchy a informuje je o všech důležitých událostech svého života, a za tento zdvořilý a účinný postoj obdrží, pokud uspěje, vydatnou odměnu.

A tak to jde dál.

Výše pokřtěné dítě, chlapec, vyrostlo a stal se z něj mladý muž.

Potká mladou dívku, vidá se s ní, ukáží mu ji, myslí si, že jí miluje. Přeje si, aby se stala jeho ženou, chce si ji vzít, mít s ní děti, ale nepožádá ji hned o ruku, nepůjde rovnou k věci.

Promluví nejdřív o svém záměru s rodiči, pokud nemůže – pokud nejsou přítomni, což si lze představit, nebo jsou mrtví, to je také možné – pokud nemůže promluvit s rodiči, obrátí se na staršího přítele, na svého ochránce, na nadřízeného a nebo lépe: na své kmotry.

Věci, tedy život, věci na sebe šikovně navazují následujícím způsobem. Osoba, které se mladík svěřil – přítel, nadřízený, kmotr, a co já vím, kdo ještě – důvěrník se spojí s dobrým přítelem rodiny mladé dívky, aby zorganizoval rozhodující setkání mezi oběma mladými lidmi, rozmluvu, která odhalí, zda mohou být rozvíjeny další plány.

Ale před tím, než se začnou záležitosti ve věci manželství zařizovat, neboť půjde o zařizování záležitostí, taková je pravda, musí zprostředkovatelé zjistit z dobrých zdrojů přesné informace týkající se majetku, sociálního postavení, rodokmenu a dědičnosti obou zainteresovaných rodin, protože ony zainteresované jsou, tak je to.

O rozhodující setkání se lze pokusit jen tehdy, byl-li zjištěn všeobecný soulad na obou stranách. Nesmí se stát, aby sny mladých, poté, co se setkají a projeví si sympatie, smetly ze stolu nečekané obtíže způsobené postavením jednoho nebo druhého z nich.

Dohazovači tedy použijí všechn svůj takt a vše si před zahájením jednání promyslí. Ano, půjde o jednání a nic jiného, o vyjednávání, které připraví půdu pro vzájemnou lásku. Nemohu vyjádřit lépe podstatu své myšlenky, ani více pobídnout k ostráživosti před skrytými nedostatky finančního nebo genetického rázu.

Požadované setkání se, nejčastěji, odehraje na plese, někdy i v divadle: Nápadník navštíví dívčinu matku v jejích lóži, pod zámlinkou, že doprovází jejich společného známého. Tato osoba je obratně seznámí.

Potom – mladý muž již odešel – vzbudí matka dceřinu pozornost, nevím jak, čímkoli, poznámkou o jeho způsobech, o jeho vzhledu, apod. A hned uvidí, jaký dojem u mladé dědičky, protože se jedná o dědičku a nic jiného, jaký dojem mladík vyvolal.

Ještě lepší a účinnější, obratnější, je, když společní přátelé pozvou oba mladé na důvěrnou večeři, uspořádanou k této příležitosti a které se zúčastní, to se rozumí samo sebou, netřeba upřesňovat, rodiče dívky. Těžko si lze představit, aspoň doufám, že by mladá dívka přišla sama na večeři s mužem, který se s ní chce oženit.

(směje se)

Rodiče budou opatrní a nesdělí dříve záměr tohoto setkání. Tato opatrnost má svoji výhodu: Kdyby dívka předem věděla, jakou zkoušku podstoupí, neb se jedná o zkoušku atd., emoce, obavy, které by měla, by jí ubraly na ladnosti, bezprostřednosti, a zapříčinily trapně červené tváře. Při myšlence na to, že se jí představuje životní partner, by nemohla s dostatečně chladnou krví posoudit toho, kdo před ní bude stát.

Na druhé straně, pokud se nebude pánovi líbit, ani trošku, je to možné, myslitelné, atd., bylo by nepřijemné, nepřijemné a kruté, jí to oznámit. Ponižilo by jí to, ztratila by sebevědomí, přišlo by to bylo ještě horší. Výkřiky, pláč, beznaděj, stáhla by se do sebe. Je sice dobré, aby o sobě mladá dívka neměla příliš vysoké mínění, na druhé straně ale není nutné, aby se podceňovala.

Ale, řeknete si, vždyť sama brzo pozná, o co se jedná, pokud je v této malé společnosti jedinou dívkou na dvávání a setkává-li se s mužem, kterého zná jen letmo nebo vůbec. Na tom nezáleží, je lepší, když

bude mít zdravé pochybnosti, leda že by byla skutečně silná v kramflecích, což rozhodně nápadníkovi nepřejeme.

Ti sami společní přátelé

– jistě jste si všimli, že bez společných přátel, bez známých ze stejného prostředí, si není možné představit žádný svazek, to se rozumí samo sebou, tedy uvnitř určitého prostředí by spojení dvou různých světů, musím se smát, znamenalo přijít o své přátele – tedy opět společní přátelé mají na starost oznámit oběma stranám, jaký dojem na sebe udělaly.

Pokud se nelíbila dívka, nic se jí neřekne, zůstane jako nevinátka.

Pokud nevyhovuje nápadník, ani tuto hypotézu nelze zanedbat, ponese svůj úděl statečně a hlavně bez výčitek. Odejde do války, přihlásí se do cizinecké legie, ožení se se svou nejošklivější, nejhrbatější a nejhudší sestřenicí. Zachová klid, to chci říci.

Ať je výsledek jakýkoli, zaslouží si ti, kdo vyjednávání zprostředkovali, poděkování od obou stran. Pokud nesou odpověď nepřívětivou, není jim co závidět, i když můžeme předpokládat, že dokáží s velkým talentem opatrně a šetrně mluvit.

A vše musí být hlavně – hlavně! – v případě neúspěchu jedné, nebo druhé strany, jeho příčina nesmí být nikdy odhalena, zachováno všemi v tajnosti.

Když se nápadník dívce zamlouvá, může se to stát, vzácně, je to zvláštní, ale možné, když se nápadník dívce zamlouvá anebo pokud zkuška skončila v jeho prospěch, tak nechá okamžitě, s velkým spěchem, na ten má právo, doručit svým otcem, starým přítelem nebo nadřízeným, svým kmotrem, a nevím kým ještě, oficiální žádost o sňatek.

Po oficiálním souhlasu se nápadník oblékne do svátečních šatů a okamžitě navštíví v dívčině přítomnosti její rodiče. Tato schůzka vyžaduje velký takt ze strany budoucího manžela (nyní je už víc než pouhým nápadníkem). Poděkuje s určitou dávkou vřelosti, ale nepře-

hání. Chladnost by se neslušela, ale štěstí musí být vyjádřeno s jistou zdrženlivostí.

Během první návštěvy, hned od první návštěvy, není třeba ztrácet čas a téma rozhovoru bude jasné, stanoví se zasnubní den. Vybere se blízký termín, neboť času už se promarnilo dost.

Pozvánky na tuto oslavu budou domluveny společně, to znamená, že rodiče vyvolené – to je velmi jasný a přesný výraz – požádají nastávajícího o seznam jemu blízkých osob – přátel nebo rodiny – které by si přál pozvat. Všechny tyto věci musí být zařízeny, neboť zasnuby, sňatek, život obecně, jsou jedna dlouhá řada věcí k vyřízení, na to se nesmí zapomenout, bylo by pitomé, kdyby se člověk nechal zavalit takovými druhořadými malichernostmi, jakými jsou pocity.

Zasnubní hostina probíhá v rodinném kruhu, v přísné intimitě. Přátelé ze včerejška, jak nazýváme pouhé známé, se jí neúčastní. Dívčino štěstí, ani radostí červenající se líce se nevystavují pohledům a komentářům, neb právě těch se lze obávat, o tom není pochyb, pohledům a komentářům nezúčastněných cyniků.

Snoubenec pošle svoji první kytici v den zasnub. Tato kytice je svázaná z bílých květů, z květin, které má v této barvě ráda. Snoubenka bude touto shodou okolností a dobrým odhadem unesena.

Snoubenec přinese osobně prsten. Diskrétně předtím zjistil, jaký drahokam má dívka nejraději, neboť tento prsten nelze koupit náhodně. Některé snoubenky mají strach z perel, protože si myslí, že předpovídají slzy. Taková pitomost. Ale člověk to nemůže říci hned, v den zasnub.

Každopádně, ať je prsten jakýkoli, musí být přinejmenším dobře přijat. Dívka v úžasu vydechne:

„Ach...“

Snoubenec, přijde jako první, nasadí prsten na dívčin prst (čtvrtý na levé ruce). Je mu povoleno, aby poprvé přiblížil ústa k ruce, na kterou právě nasadil prsten, jakožto symbol závazku, který lze porušit jen z velmi vážných důvodů, to je třeba si uvědomit.

Snoubence doprovází otec a matka; pokud nemohou, jsou mrtví, zase ta stejná písnička, jde nejstarší bratr, hlava rodiny, kmotr atd. A nevím, kdo ještě.

Během večere – která je nezbytná – sedí snoubenci jeden vedle druhého, uprostřed stolu, uprostřed lidí rozmístěných kolem stolu. Zachází se s nimi jako s hrdiny dne a také jimi jsou. Naproti nim sedí dívčin otec a její matka, snoubencův otec sedí vedle paní domu, dívčiny matky, doufám, že mě sledujete, jeho matka vedle pána domu, otce snoubenky, není třeba dále rozvádět, je to zřejmé.

Osoby, které se účastnily satebního vyjednávání – protože nešlo o nic jiného než o vyjednávání – vyslanci, říkáme jim tak, slovo vyjednávající by šokovalo – vyslanci mladého muže sedí po boku snoubenců, to znamená, pokud se alespoň chvíli soustředíte na geometrii prostoru, naproti, správně, sedí rodiče snoubence, vše je velmi jednoduché a celý stůl by se mohl řídit pravidly, o kterých se, bohužel, nebudu dále šířit, která jsou velmi přísná, avšak dokonale stanovená (což je samo o sobě podstatou pravidel).

Večere má být relativně jednoduchá. Zasnuby jsou slavnostně ohlášeny u moučnicku. Pro všechny pozvané je to překvapení. Nikdo nic neočekával a všichni si v tu chvíli s radostí povzdechnou:

„Ach...“

Pokud je oslava tanečním večirkem, bude se obřadně oznámení konat kolem půlnoci. Hosté, všichni hosté, popřejí snoubencům hodně štěstí.

Mladá snoubenka má na sobě šaty ve veselé barvě – neboť jde a mělo by jít o veselou událost – světle růžové, blankytně modré nebo bílé se stuhami v barvách červánků. Vše je veselé. Ostatní ženy se vyhnou tmavým tónům. Snoubenec a ostatní muži na sobě mají večerní oblek nebo frak.

Je třeba zařídit, aby spolu během večera mohli snoubenci hovořit v soukromí, aniž by byli izolováni od ostatních. A tak tomu bude až do svatby. Nikdy je nenecháme úplně o samotě, ale dohled nad touto od-

nyňějška povolenou láskou musí být nenápadný. Dohlížíme, neboť dohled je nutný, ale provádíme to diskrétně.

Abychom se vyhnuli komentářům, protože půjde o komentáře atd., abychom se vyhnuli komentářům, neupřimným pohledům a uštěpačným posměchům zlých lidí, kteří neudrží tajemství, a které by snoubencova horlivost mohla ponoukat k řečem, tak se, pokud je to možné, domluví termín svatby v době ne příliš vzdálené ode dne zasnub. Ušetří se tím čas a zabrání pomluvám.

V době plynoucí od zasnub ke svatbě je každý den nutná kytice. Složená pouze z bílých květů.

Hmotné dary mající skutečnou hodnotu – tím rozumíme dary, které mohou být zpeněženy, nebo prodány snoubenkou, se stále se červenajícími tvářemi, nebo jejich rodiči nebo pěstouny, pokud jsou rodiče mrtví, což je myslitelné – hmotné, konkrétní, dary, věci a předměty, které se mohou vyměnit a prodat, hmotné dary jsou povoleny jen ode dne, kdy byla vyřešena finanční stránka věci, kdy uspořádání a rozdělení majetku, věna, budoucích dědictví a odkazu jmění stojí černě na bílém.

Přibližně osm až deset dnů před satebním obřadem přijdou na řadu satební koš a podpis smlouvy. Koš je přinesen ráno, v den, kdy se podepisuje smlouva. Den předtím. Ráno před tím. Je plný saténových a sametových šatů (dívka je bude muset samotná uspořádat), (směje se)

černých a bílých krajk – pro všechny možné životní příležitosti, které nebudou vždy jen veselé, zdaleka ne, lepší je vědět to hned – vše z rodinného dědictví, pokud snoubencovi předchůdci podobné věci vlastnili, moderní šperky, rodinné klenoty, kožich z vydry, boa z lofofora...

Lofofor.

Lofofor, Lophophorus impejanus čili bažant lesklý, je druh indického horského kura s bohatým opeřením, které je velmi vyhledávaným a rovněž originálním doplňkem šatů a oblečení, tuhost a překvapující krása peří vysvětlují jeho oblibu.

Věci z dědictví, moderní šperky, rodinné klenoty, vydrň kožich, boa z lofofora.

K tomuto základu garderoby, neboť se rozumí samo sebou, že jde jen o základ, přidáme, na závěr, měsíc plný zlata – nových mincí! – jeden nebo dva vějíře, nápodobu středověkého mistrovského díla – iluminované modlitební knížky. Ale rozumí se samo sebou, že koš může být mnohem skromnější, vše záleží na snoubencových příjmech.

Z toho vyplývá, že úlohu snoubence není radno nikomu vnučovat. Ze stejného důvodu se muž, jehož situace je průměrná, nenabídne za budoucího manžela. Rodiče by si ho možná netroufli odmítnout, přestože se budou obávat, že nebude moci podle jejich názoru dostatečně plnit své povinnosti.

Myslím, že zde dokonce mohou tvrdit, že je z obecného hlediska lepší, aby na sebe muž s průměrným postavením nebral úlohu nikoho, ani kmotra, ani snoubence, ani otce rodiny, apod. Je to tak lepší.

Všechny věci jsou poskládány do velkého koše – odtud název koše – do velkého umělecky spleteného koše, hranatého tvaru a vystlaného bílým saténem, aby se v něm látky nepomačkaly. Na víko se připevní velká kytice bílých růží nebo mašle z bílého saténu. Je to velmi krásné.

Pokud by někoho napadlo nahradit koš pár tisícovkami franků vsunutými do obálky, není třeba nic řešit, věc je tím vyřízena! Ale tato inovace urazí jemný cit mnoha snoubenek, starý způsob převládá. Skutečně nám tím uděláte radost, všem nám tím skutečně uděláte radost, skutečně mi tím uděláte radost.

Smlouva se podepisuje u notáře.

Ale pokud se notář dostaví k rodičům snoubenky, shromáždí se tam i všechny ostatní osoby, kterých se věc týká.

V prvním i v druhém případě je však nutné, aby byly články smlouvy, předem, mezi oběma rodinami – bez přítomnosti snoubenců, to je snad jasné – dobře projednány. Tím se člověk vyhne drsným a krutým rozhovorům ve chvíli posledních úmluv.

Pokud se smlouva podepisuje u rodičů snoubenky, tak podepsaní vždy doprovází večeře, na kterou je pozván notář. Někdy se smlouva podepisuje uprostřed večírku, kterého se účastní docela velký počet osob. Přeruší se zábava i rozhovory a šup! Notář přečte znění smlouvy. Všichni jsou velmi překvapení, ozývá se:

„Hrm.“

Pak si nastávající (nastávající manžel, snoubenec, mladík), nastávající si pak stoupne, ukloní se snoubence, podepíše smlouvu a předá jí pero.

Ta pak, poté, co připsala svoje jméno, předá pero matce svého snoubence, která ho předá matce dívky, pak podepíše oba otcové a, na závěr, všichni členové rodiny, podle svého věku. To je jednoduché. Podpisový večer už nemá nic z intimity zasnubních oslav. Nicméně obyčejně známé nezmene.

Dovolují si navrhnout, že by člověk mohl tento ožehavý problém, který se, jak se zdá, objevuje pravidelně, vyřešit tím, že by žádné obyčejně známé neměl.

Pokud notář při podpisu smlouvy požádá snoubenku – a má na to právo, proč by nepožádal? – aby mu dovolila políbit svou ruku, tak mu to povolí, poté, co rychlým pohledem zjistila názor své matky a snoubence. Oba dva jí očima dají souhlas. Takto.

(ukáže jak)

Tím, že požádá o souhlas snoubence, uzná předem jeho práva, je to dojemné a předem to jasně ukazuje povinnosti manželského života. Ale, řeknete si, vždyť snoubenka zatím závisí jen na svých rodičích. Ne, tak docela; má na prstu zasnubní prsten, který je už jistým závazkem, a dostala, je třeba to připomenout, věčné dary, které jí také přidaly na povinnostech.

Svatbě v kostele předchází svatba na radnici.

Ale...

(Chvilé.)

Ale, v kostele nelze mít svatbu od první adventní neděle až do Tří králů, ani...

(Chvilé.)

Ani od Popeleční středy do druhé velikonoční neděle. To jsou zásadní věci, na které se nesmí zapomenout a které je třeba vědět!

Samozřejmě, že pokud člověk využije známostí, šeků nebo roztomilých přetvářek, může mu být i v tomto období udělena výjimka, stačí si o ni požádat. Zařídí lze vždy všechno! Záleží jen na tom, čemu dá člověk sám přednost!

Není nutné, abychom zde popisovali svatbu na radnici. Ta je řízena zákonem, a já s ní nemám nic společného, nikdy s ní nebudu mít nic společného. Není to nic složitého a jde to velmi rychle. Budoucí manželé musí jenom srozumitelně říci ano na zásadní otázku: „Berete si za muže...?“ nebo „Berete si za ženu...?“ Ano – a je to, vše je vyřízeno.

Nevěsta podepisuje oddací list jako první, potom předá pero ženichovi, který jí vzdá čest a řekne jí, šťastným hlasem, to je nutné, a s úsměvem, to je nutné minimum:

„Děkuji vám, paní.“

Budé první, kdo jí osloví tímto způsobem, což je zábavné.

Svatební obřad v kostele.

Svatební obřad v kostele se koná, obvykle, dopoledne; je v tuto dobu slavnostnější, díky bohoslužbě. Všichni jsou v mnohem lepší formě, zrovna vstali, jsou odpočatí.

Otec a matka nevěsty pozvou svoje hosty na občerstvení do obývacího pokoje. Pokud jde o ženicha, ten přišel jako první, v doprovodu svých rodičů. Přišli s jitem.

Nevěsta se objeví až na poslední chvíli; sejde po schodech, v ruce poslední bílou kytici, kterou jí ráno přinesl ten, kdo už je, podle občanského zákona, jejím manželem. Září ranní svěžestí.

Je oblečená s jistou střídmostí.

Diamanty jsou přespříliš, bohaté a těžké krajkoví je třeba rovněž vyloučit. Šaty musí být panenské a nikoliv okázalé. V zimě saténové šaty s vlečkou; v létě hedvábné sukno z indického mušelínu; girlanda vonící pomerančovým květem, spleteným s bílou růží a myrtou, není právě ona nejrozkošnější ozdobou pod rouškou závoje? Jako doplněk bychom naši dívce mohli přidat na krk perlový náhrdelník.

Ženich má na sobě frak nebo sváteční uniformu, pokud slouží v armádě.

Když všichni přijdou – a tentokrát je třeba přijít včas – nasedne se do aut a vyrazí ke kostelu, nevěsta pojedje společně s otcem a s matkou. V druhém autě, ženich a jeho rodiče. Nikdy nic nekomplikovat. Svědkové pojedou ve třetím a ve čtvrtém autě, s rodinou nevěsty a ženicha. Nesmí jít o svobodné dívky. Svobodné dívky je třeba, obecně, držet stranou, chránit je a obratně obklopit, to snad nemusím dál zdůrazňovat.

Ostatní hosté si dopravu zařídí sami, nemůžu myslet na všechno!

Je třeba, co nejvíce to jde – aspoň v takový den by se člověk měl snažit – je třeba propojit členy rodiny nebo přátele nevěsty s členy rodiny nebo přáteli ženicha. Všechno musí být předem promyšlené, neboť právě o promyšlenost jde. Ale i tentokrát je nutné dodržet následující pravidlo: svobodné dívky nenasednou – ani když budou dvě – do auta, ve kterém by seděly samotné s muži, kteří nepatří k jejich blízké rodině.

Jakmile všichni dorazí před kostel, začnou tvořit průvod. Nevěstu povede otec; ženicha jeho matka, nevěstinu matku povede ženichův otec; pak družičky, svědkové a dámy, se kterými přijeli autem. Dívky jako poslední. Je to jednoduché.

Nevěsta jde po otcově levici, všechny dámy musí být po levici svého kavalíra. Pokud je nevěstin otec vojákem, tak půjde nevěsta po jeho pravici a všechny ostatní ženy se budou řídit jejím příkladem, všechny po pravici.

Při příchodu nevěsty do kostela se všichni pozvaní zvednou. Hosté

z ženichovy strany stojí v pravé části chrámové lodě, hosté z nevěstiny strany stojí vlevo.

Nevěsta postupuje, aniž by vrhala pohledy kolem sebe. Jde zpříma rovnou k tomu, co jí čeká.

Jen málo nevěst dokáže před všemi na ně upřenými pohledy zůstat přirozenými. Některé nevěsty mají dar rozesmívat nebo dráždit přítomné. Malé vzrušení není na škodu, ale, jak to řekl básník Victor Hugo, není nutné, aby nevěsta nasadila výraz beránka ověnčeného květinami, který je veden k obětnímu stolu. To už je lepší, aby postupovala nenuceně, nebude alespoň vypadat hloupě. Lidé pochopí, když bude dojatá; šťastná nebo mírně vystrašená, to se očekává, ale pokud je dobře vychovaná, pokud má dostatečné množství taktu, zkrátka, pokud není příliš velká nešika, nepůjde ani moc schoulená, ani moc sebejistě, vyhne se přehnané skromnosti i nadměrné sebedůvěře.

Otec dovede nevěstu na její místo: klekátko s hořící svíci po levé straně. Lze ho najít snadno.

Ženich si klekne vedle ní na druhé klekátko. Má to ještě jednodušší.

S knězem, který bude sloužit mši, se nejpozději týden před obřadem domluví začátek i podrobnosti obřadu, a nevyhnutelně i jeho cena, protože se bude platit, jde o cenu, jinak to nelze říct. Během obřadu se o těchto věcech už nemluví.

Snubní prsteny byly předány kostelníkovi, který je šikovně přinese na podnose v momentě, kdy během obřadu půjde o jejich nasazení. Uvnitř prstenu je vyryto datum svatby a na prstenu manžela jméno ženy a manželovo jméno na prstenu ženy. Pochopit to lze lehce a zapamatovat velmi snadno.

Manželé poslouchají, vsedě, knězův proslov. Ten hovoří vestoje na schodech oltáře, ale k manželům se samozřejmě přiblíží, aby je oddal. Ženich a nevěsta se k tomu postaví a ženich vezme do své pravé ruky pravou ruku nevěsty, čímž dříve lehce zkroulí ruku, ale jen chvíli.

Na otázku, kterou všichni známe:

„Bereťe si za ženu...? atd.“

Oba odpoví:

„Ano.“

Ke knězovu požehnání a pokropení, protože o to půjde, si kleknou a stále se přitom budou držet za ruce. To je nutné nacvičit si předem doma, kleknout si ve dvou a přitom se držet za pravou ruku, pod kapkami svěcené vody, není tak složité. Člověk má svatbu jednou za život a vše je jen otázkou vůle.

Po konci obřadu se odejde do sakristie, kde se podepíší oddací listy a přijmou první blahopřání.

Nevěsta vyjde z kostela po boku svého manžela.

Její otec nabídne rámě ženichově matce.

Ženichův otec nabídne rámě nevěstině matce, to pochopí každý, stačí pochopit princip, rodiny se postupně promíchají jedna s druhou, není to složité; mužský člen z jedné strany s ženou z druhé strany a tak podobně, a tak dále.

Hosté pozvaní na mši se vrátili na svá místa a stojí po stranách průvodu. Jsou opravdu spokojeni. Ženich s nevěstou zdraví pečlivě a s úsměvem na obě strany.

Novomanželé nasednou samotní do auta, nejčastěji do kabrioletu a jede se domů, na oběd.

A dál to pokračuje takto.

Vdávky je třeba slavit s velkou pompou, úměrně finanční situaci. Všichni pozvaní se oblečou do svých nejkrásnějších svršků, a očekává se, že se budou tvářit, přinejmenším, šťastně.

Šťěstí mladého páru musí obklopit radost a krása, ale tato radost s krásou musí být přiměřená a nesmí zadusit radici se štěstím novomanželů. Obecně vzato, každý si na to musí dát pozor, nejšťastnější se v tento den musí tvářit ženich s nevěstou.

Je dobré, aby se během svatby tancovalo, i kdyby z toho měla být jen tancovačka, ale tento zvyk se vytrácí. Pěkné jsou svatby konané na venkově,

„v čase šefíků a růží,

když se vzduchem nesou písně a štěbetání ptačí líhně,

když večerí se a tancuje pod korunami stromoví.

Existuje snad kouzelnějšího místa pro nevěstu

v bílém závoji?“

Pokud pořádáme velký oběd, nevěsta bude sedět mezi svým otcem a tchánem

(vpravo od otce), ženich sedí naproti, mezi svou matkou a tchyní. Jsou považováni za hrdiny dne a také jimi jsou.

Nevěsta je obsloužena jako první ze všech dam, na jejichž věku ani postavení nezáleží. Ale pokud se slavnosti účastní nějaká velmi důležitá osoba, která nám vyjadřuje svou účastí laskavost, poděkujeme jí, tzn. zachováme se úplně jinak, než jsem právě řekla, nevěstin tchán jí postoupí svoje místo.

Jako první začíná tancovat nevěsta s hostem, kterému chceme vyjádřit největší úctu. Druhá čtverylka nebo druhý valčík patří manželovi, manželovi nevěsty, ženichovi. Poté nevěsta pozve k tanci, ke čtverylce, k valčíku, koho bude sama chtít. Valčík, a obecně vzato všechny tance, které vyžadují fyzickou blízkost, si vyhradí pro manžela a mužské členy své rodiny.

U moučnicku se, navzdory několika pokusům o oživení tohoto zvyku, nezpívá.

Na svatební cestu se neodjíždí hned, jak se to dělávalo před pár lety. Lidé už nechtějí promarnit první hodiny společného života na železniční trati, v obyčejných a přeplněných hotelech, kde na člověka čeká tisíc problémů, a kde se kvůli těmto problémům, kterým se na cestách nelze vyhnout, hned v prvních chvílích silnější povahy mnohdy střetnou.

Na hádky bude ještě času dost, šarvátky můžou ještě den dva počkat. Doufejme, že nesoulad, protože jde právě jen o nesoulad, že se nesoulad později vyladí do dokonalejší harmonie; termín svatební cesty určí zdravý rozum – nerozlučný přítel dobrého vkusu – na šest týdnů po svatbě.

Může se stát, že jeden z manželů zmizí, to je možné, že uteče nebo zemře, i to si lze představit. Pokud se člověk rozhodne znovu se oženit, či vdát, hodí se udělat svatbu skromnou a v tichosti. Obřadu na radnici se zúčastní jen ženich s nevěstou, podívat se přijdou, pokud jsou ještě naživu, jejich rodiče a svědkové.

Během církevního obřadu se obklopíme, jako u první svatby, svou rodinou a blízkými přáteli; pozvánky na mši se rozešlou; ale obřad je jednodušší, bez květinové výzdoby, nezpívá se, vše je bez okázalosti. Střídmé a strohé.

Pokud se znovu vdává vdova, neoblékně si ani šedé ani tmavě fialové šaty; neboť by působila smutným dojmem, což by nebylo příliš laskavé vůči jejímu druhému manželovi; vyhne se také růžové, příliš veselá barva, která se nehodí. Přehodí si přes hlavu bílý nebo černý krajkový šál, mantilu, na kterou připevní pár květů. Nebudou to ani chryzantémy, ani hlaváče, neboť těm se říká vdovské květiny, a takový humor nebo pieta nemusí být vždy dobře pochopeny.

Vdova si ponechá svůj první snubní prsten. První manželství je fakt, který nelze nijak vymazat, druhému manželovi nebude vadit, že si ponechá symbol svého prvního svazku, a pokud má žena děti, je jim toto vyjádření úcty k památce jejich otce povinná. Pokud je tedy vdána dvakrát, bude nosit dva snubní prsteny, a tak dále, tolik snubních prstenů, kolikrát se... Tak.

Po obřadu následuje oběd, nebo večeře, ale nikdy se, po druhé svatbě; nekoná ples, nebo tancovačka.

Pokud se bude chtít vdát slečna vyššího věku, bude se konat naprosto stejný obřad, jako u svatby mladé dívky. Dobrý vkus možná upraví pár drobností, ale to je všechno.

Tak například bude menší počet družiček, nebo, pokud je nevěsta skutečně stará, družičky nebudou vůbec.

Pětatřicetiletá slečna se nezavine do dlouhého závoje. Skryje si vlasy krátkou mantilou z bílého krajkoví, která bude spadat až k ramenům.

Tato mantila bude přichycená několika květy pomerančovníku nebo bílých růží. Šaty budou přece jen bílé. Ve čtyřiceti pěti letech si vybere šaty ze stříbrné šedi a na hlavu posadí klobouček z bílé krajky s několika nepostřehnutelnými stonky květů pomerančovníku, doplněného kopretinami, liliemi nebo růžemi.

Taneční večírek se hodí k této delikátní příležitosti víc než ples.

Stříbrná svatba se slaví po dvaceti pěti letech šťastného soužití. A nebylo-li soužití šťastné, ale trvalo-li dvacet pět let, slaví se tak jako tak. Stříbrná svatba se slaví po pětadvaceti letech společného života. Obecně vzato, abychom to shrnuli, slaví se, za všech okolností, pokud uplynulo dvacet pět let.

Stříbrná svatba je krásnou a velkou rodinnou slávou, na kterou se pozvou rovněž přátelé, nikoli však pouzí známí, protože je třeba zachovat její intimní ráz. A myslím, že je to také veselá oslava, dodáme jí tudíž co největší lesk.

Pro děti jde o velkou a dojemnou lekci manželské lásky, když uvidí svého otce a matku, nakolik jsou, po dvaceti pěti letech společného života, protože jde právě o dvacet pět let, něžně, silně a hluboce spjati, dvacet pět let, během kterých, jak řekl básník Victor Hugo, spolu sdíleli radosti i strasti, činili si vzájemné ústupky a oboustranné oběti.

Existuje něco krásnějšího, čistšího než tento oit, který odolal času a někdy i neštěstí, ano, neštěstí, neďte se, může něco jiného lépe dosvědčit ušlechtilost otcovy duše, něžnost matčina srdce (nebo obráceně)?

Stříbrná svatba se proto slaví, je to posilující podivánka.

Nevěsta je stále krásná, často vypadá jako starší sestra svých dcer. Na mši a požehnání si ozdobí vlasy úplně bílými kopretinami, které přikryje krajkovou, rovněž bílou, mantilou. Šaty bude mít také bílé. Záměrně trvám tak často na bílé barvě, protože jde o barvu viry, čistoty, věrnosti, života, radosti a ještě spousty dalších věcí, které mi v tuto chvíli vpadly z paměti, které však bílá barva také dobře představuje.

Zástup vyjde z kostela.

Doma celá rodina, všichni přátelé manželům blahopřejí a objímají je. Ostatní se k nim chovají jako k hrdinům dne, a oni jimi také jsou. Obdržené dary se vystaví. Po obědě bude následovat večeře, která bude skutečnými hody. Tuto rozkošnou oslavu uzavře ples. Zahájí ho otec se svou nejstarší dcerou nebo ženou svého syna, matka se svým synem nebo manželem své dcery, pořád na základě stejné zásady, podle toho, kdo zůstal naživu.

Když manželé osamějí, budou si vychutnávat radost z tohoto dne, vzpomínky na mladá léta a uspokojení ze splněného úkolu. Prohlédnou si fotoalbum.

„Po zaprášené cestě kráčeli bez přestávek, prošli roklinami a zdolali výšiny.

Dostáli povinnostem, přestáli bouře.

Ach, velká to síla lásky!“

Victor Hugo

Zlatá svatba se slaví po padesáti letech šťastného soužití. Slaví se i tehdy, pokud těch padesát let nebylo šťastných.

Osud dopřál manželům vysokého věku, zpočátku jsme je viděli zářit mládím a štěstím; pak, později, plně zralostí a síly, obklopené láskou, respektem, úctou, bojovali i trpěli, protože jde o boj a utrpení, opak by mě překvapil, ale teď jsou šťastni, neboť se milují jako první den, a možná, že i více.

Zažili mnoho bolesti, jejich děti odešly, tentokrát šly děti založit šťastné rodiny. Jiné jsou už po smrti, to je logické, pravděpodobné.

Jsou sami jako na začátku svého společného života a jsou si ve všem vzájemnou oporou.

Jejich synové a dcery – ti, kteří je nepředběhli tam nahore – je obléhají společně s dětmi svých dětí, jsou obklopeni přinejmenším třemi generacemi.

Oslava je stejná jako při stříbrné svatbě. Ale je intimnější, kvůli nim,

hrdinům dne, neboť jejich život je křehký. Je třeba zařídít, aby se tento slavnostní den neproměnil v den smuteční. Každý jim přinese dar, i malý prapravnuk, který ve svých nevinných prstíciích drží květinu, jenom pro ně.

Po hlavní hostině následuje ples nebo tancovačka. Starouci ho zahájí, pokud budou moci, se dvěma svými vnoučaty. Pokud to nebude možné, budou jen přihlížet. To stačí.

Oslava netrvá nikdy déle než do půlnoci. Poté, když zůstanou sami, opuštění, ano, opuštění, nebudeme si nic namlouvat, si staří manželé padnou do náruče a slíbí si, že kdyby měli žít svůj život znovu od začátku, žili by ho znovu spolu, takové věci se říkají a takovým věcem člověk věří.

A tak vše, přibližně, končí.

Nikdo se nedokáže vyhnout nešťastné ztrátě blízkého člověka, to jste už zřejmě uhadli. Je to možné, logické a lze si to představit. Etiketa a zvyklosti, které během celého života zabírají důležité místo, určí i tentokrát způsob, jakým musí člověk držet a vyjádřit svůj smutek.

Když do domu přijde smrt, nastolí ti silnější, ti, co nejsou tak křehcí, rodiče, přátelé, a tak, kdokoli, všichni ostatní, co zůstali naživu, kolem zmizelého, protože jde o zmizení a nic jiného, nastolí klid a řád.

Zavřou se okenice, stáhnou žaluzie, zavřou se dveře. Zapálí se svíce. Odvedou se malé děti, malé děti jsou živé a život nesmí být přítomen. Chodí se opatrně, mluví se tichým hlasem, ztiší se rádio.

Tělo zůstává v domě, dokud se neuloží do rakve. Zesnulý se omyje a mrtvola bude oblečena do svých nejlepších šatů, například těch svatebních, to je dobrý nápad.

Musí se zajít na radnici obvodu, města nebo obce a oznámit úmrtí. Obec pak zašle na adresu zemřelé osoby lékaře. Ten konstatuje smrt a určí, která nemoc ji způsobila, neboť se může jednat jediné o nemoc a nic jiného. Pokud jde o něco jiného, tak se bez otálení zavolá policie. Poté, co je úmrtí ověřeno a uznáno, je třeba domluvit v kostele i s pohřebním úřadem bohoslužbu, průvod a pohřeb.

Pokoj se promění v plápolající kapli. Je to krásné.

Měně často se rakev snese po hlavním schodišti do vyzdobeného salonu. Mrtvý je považován za hrdinu dne a také jim je.

V den pohřbu je rakev vystavena ve dveřích domu. Je pokryta květinami. Pro velké básníky, pro Victora Huga, pro básníky lidu jich jsou pině vozy.

Hosté, jedná se o hosty a nic jiného, přijíždějí. Tisknou si ruce. Rozhovor se nezapřadá. Smutný výraz. Je třeba se snažit. Člověk si obleče smuteční šaty, je čistý a upravený. Pohřební vůz se začne sunout, pohřební vozy se vždy sunou, tato slova jdou velmi dobře dohromady. Muži jdou vzadu, prostovlasí, ženy sedí v autech, svobodné dívky, pokud po všech těch letech ještě nějaké zbyly, svobodné dívky jsou odděleny od chlapců.

Smutek je vnější známkou bolesti. Existují pravidla, která je třeba respektovat. Kdysi se smutek po otci nosil dlouho, až do smrti nejstaršího člena rodiny atd., bylo to dlouhé. Ale hraběnka z Berry, vladařova dcera, zkrátila délku smutku na polovinu. Když si člověk mohl začít myslet, že nejstarší syn má už polovinu svého života za sebou, přestal nosit smutek po otci. Nebylo to tak dlouhé.

Vdova nosí smutek dva roky. Ten velký, nejpřísnější smutek celý jeden rok. Šaty z hladké vlny, přes obličej závoj, cipatý šál, černé punčochy, síťové nebo bavlněné, stejně tak i rukavice, krákopec, a to je vše. Žádné ozdoby, žádné kudrlinky, žádná rtěnka.

Prvního půl roku z druhé poloviny smutku jsou závoj a látka jemnější. Hedvábné nebo kožené rukavice naznačují návrat ke koketnosti, šperky z gagátu, z černého gagátu. Posledního půl roku krajky, sice černé, ale krajky. Během posledního čtvrt roku se začíná pomalu blížít konec, začínou výšivky, bílé a černé látky, až k příchodu úplného osvobození, šedá, a pak fialová barvy švestek, pak macešek, pak šefříků, na odstínění barevných tónů se musí dávat pozor, ale v každém případě, pokud jste dávali pozor, se barvy zesvětlují.

Smutek po otci nebo po matce, po bratrovi nebo po sestře, se nosí stejně, včetně stejného odstínění, ale kratší dobu.

Člověk může také nosit smutek po přátelích, pokud nějaké má, ale v tom případě jde o smutek ze slušnosti, nic ho k tomu nenutí.

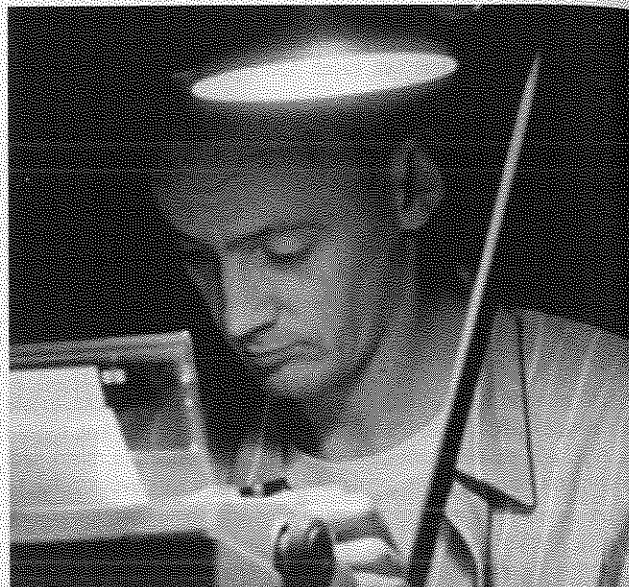
Vzdát se všech potěšení, zábavy, zůstat doma, nespát se s pusou dokořán. Ale, a tak to vždy pokračuje a znovu začíná, ale začátkem druhého období si lze dovolit vážné přednášky, výstavy. Chodit po návštěvách a v úterý přijímat hosty. Dva měsíce před koncem můžeme opět začít s *five o'clock tea*, uspořádat večeři, vyrazit na koncert, hvízdát si ve vaně.

Jakmile je po smutku, může se člověk znovu objevit na tancovačkách, ano, právě na nich, nebude hned tančit, jen přihlížet, ale pod stolem mu už začne noha podupávat do rytmu. Zajde si do Théâtre-Français nebo do Opéry.

Bude tančit gigu, zajde do Variété, jde už jen o špatné vzpomínky, nic víc, začne přemýšlet o svatbě, pořídil by si dítě, šel by ho přihlásit na městský úřad.

A tak to jde dál napořád.

(...)

7. července 1994 Jean-Luc Lagarce

FOTO ARCHIV

1.	448817	Gabryšová Eva	Z				
2.	463704	Hrnčiarová Katerína	Z				
3.	427918	Kacelová Vendula	Z				
4.	427700	Kašparová Barbora	Z				
5.	449989	Kováčová Katarína	Z				
6.	475433	Marková Nela	Z				
7.	475362	Pelková Eliška	Z				
8.	463533	Rivolová Natálie	Z				
9.	463262	Sachrová Tereza	Z				
10.	463144	Sklenák Jiří	Z				
11.	463281	Sovičová Lesana	Z				
12.	451117	Staroštková Kristýna	Z				
13.	441821	Tučková Barbora	Z				
14.	217012	Záčková Jana	Z				
15.							
16.							
17.							
18.							

Pravidla slušného chování v moderní společnosti

Michal Nejtěk

Opera o sedmi obrazech
Libreto Jiří Adámek volně podle
stejnomené hry J.-L. Lagarce
v překladu Kateřiny Neveu

1. Narození

Když se narodí mrtvé dítě, pokud se narodí mrtvé, narodí-li se dítě mrtvé,
musí se přesto jeho narození,
oznámít jeho narození,
a oznámít jeho smrt –
smrt nastala před narozením.
A tak to začíná.

Když se narodí živé dítě, pokud se narodí živé, narodí-li se dítě živé,
i to se může stát,
musí se přesto jeho narození,
oznámít jeho narození,
oznámí úřadům otec či jiná osoba.
Teď nevím, může to být kdokoli.

Když se narodí dvojčata, v případě, že jsou živá, jsou-li dvojčata živá,
to pochopí každý,
musí se úředně stanovit pořadí,
pořadí jejich narození,
stanovit, kdo z nich je starší,
které z dvojčat je starší.
S tím nejsou žerty.

Když někdo najde novorozence, pokud najde novorozeně, najde-li někdo novorozence,
jen tak, na ulici,
není třeba rozvádět,
musí ho následně přihlásit,
přihlásit v místě nálezů,
ať už je mrtvé či živé.
Úřad určí pohlaví a stav.
Tak to začíná a tak to jde stále dál.

Tak to začíná a tak to jde stále dál,
i to se může stát,
teď nevím, může to být kdokoli,
není třeba rozvádět, to pochopí každý, není to nic těžkého,
s tím nejsou žerty,
to pochopí každý, to pochopí každý.

2. Křtiny

(ohlášení)

Otázka výběru kmotry a kmotra!
Jak zvolit správného kmotra. A kmotru!

(muž)

Správného kmotra, toho především,
na něm později spočívá břímě,
radostné břímě záštity, opory po rodičích,
pokud jsou nepřítomní, to si lze představit,
nebo zemřou, i to se může stát.

(ohlášení)

Otázka výběru kmotry a kmotra!
Jak zvolit správného kmotra.

(muž)

Někteří bohatí lidé jsou bezdětní,
na ně je třeba se obrátit,
oni nejlépe nahradí rodiče,
zajistí určitou životní úroveň.
Je to logické, netřeba rozvádět.

(všichni)

Je důležité, aby si člověk vše dobře promyslel,
tady i jinde, při této příležitosti, vždy,
tady i jinde a proto i při této příležitosti,
zajistit určitou životní úroveň,

(ženy) od toho tady jsme,

(muž) od toho tady jsem,

od toho tady jsme, od toho tady jsem!

(muž)

Kmotr děkuje za tu čest
a nachystá pro křtěnce cenný dárek,
lžičku, talířek, pohárek,

(ženy)

ze stříbra,

(muž)

nebo jen lžičku a pohárek,

(ženy)

ze stříbra,

(muž)

nebo jen lžičku,

(ženy)

ze stříbra, ze stříbra, ze stříbra, ze stříbra, ze stříbra,

(muž)

nebo chrastítko, prostě cokoli.

(všichni)

Podle svých možností, podle svých poměrů,
co si může dovolit, na co má.

V den křtin, ráno toho dne,

zaše kmotr kmotře milou maličkost,

drobnou pozornost,

krabičku cukrových dražé, kytici, rukavice,

(ženy)

z pravé kůže,

(muž)

nebo jen kytici a dražé,

(ženy)

svědčící o vkusu,

(muž)

nebo jen kytici,

prostě cokoli.

(všichni)

Podle svých možností, podle svých poměrů,
co si může dovolit, na co má.

(ohlášení)

Otázka výběru křestního jména!

Jak zvolit správné jméno, správná jména.

Vyhnout se jménu Maxmilián, pokud jsou rodiče malinci,
– to je logické!

Vyhnout se jménu Otýlie, pokud bojují s nadváhou,
– lze si snadno představit.

Vyhnout se jménu Radovan, pokud se vyskytuje melancholie,
– s tím nejsou žerty!

Člověk se směje, vtipkuje,
a aniž by si povšímnul, sklouzne ke špatnostem.

Je důležité, aby si člověk vše dobře promyslel,
tady i jinde, při této příležitosti, vždy,
tady i jinde a proto i při této příležitosti,
nesklouznout ke špatnostem,
od toho tady jsme, od toho tady jsem, od toho tady jsme.

(gradace)

Viktor znamená vítěz!
August znamená majestát!
Hynek znamená pán!
Julie znamená mládí.
Zuzana znamená lilie.
Sofie znamená moudrost.
(muž) Vladan! *(ženy)* Livie.
(muž) Bohdan! *(ženy)* Silvie.
(muž) Lumír! *(ženy)* Lucie.
(muž) Čestmír! *(ženy)* Marie.

(vrchol)

Bronislav! Aloe! Karpus! Sekundel! Opilio! Kukufáš! Kolumbus! Eutik!
Šekela! Namfam! Firmína! Klafír! Symforus! Engrác! Gorgona! Cyrodes!
Monega! Makrín!

(přechod k hostině)

Oběd je bohatý, zpívá se a tančí!
Přípitek novorozeněti!
Přípitek šťastným rodičům.
Kmotr s kmotrou jsou hrdiny dne!
Místo moučnicku, cukrová dražé.

Když je kmotr bohatý člověk, pokud je kmotr bohatý,
je-li kmotr bohatý člověk,
sluší se poslat nějaká dražé,
chudým poslat cukrová dražé,
cukrová dražé dětem do ústavů.
Tak se pozná, kdo je bohatý.

(sólo, suše)

Když je člověk chudý člověk, pokud je člověk chudý,
je-li člověk chudý člověk,
tak neposílá nic.

(ticho)

3. Námluvy

(lenivá pohoda)

A tak to jde stále dál.
Z malého chlapce vyroste mladík.
Potká dívku, zahoří touhou, chce si ji vzít.

Výchova velí ovládat vášně,
nežádat o ruku přímo a hned.

(spiklenecky)

Jít na to šikovně, šikovně, šikovně!

(sólo žena)

Těžko si představit slečnu, že schází se,
těžko si představit, musím se smát!
Těžko si představit slečnu bez dohledu,
s pánem že schází se, sama bez dohledu,
svobodným pánem,
opravdu zábavné, musím se smát!

(spiklenecky)

Jít na to šikovně, šikovně, šikovně!

(spiklenecky)

Společní přátelé – po ruce máme.
Společní přátelé – nad pouhé známé!
Společní přátelé – to je snad logické.
Přátelé společní – pochopí každý.
V hodině lásky, v hodině biblické,
společní přátelé, tady, teď, navždy...

(herec, suše)

Společní přátelé pod chytrou záminkou chystají společnou večeři.

(mezihra)

(konspirativně)

(žena)
Pokud dívka nezaujala,

(muž)

Pokud se nelíbil mladý muž,
(žena)
vše se přísně uchová v tajnosti.

(muž)

na nic se neptá.

(žena)

Jinak: smutek,

(muž)

Opustí vlast,

(žena)

pláč,

(muž)

odejde do války,

(žena)

odchod do kláštera.

(muž)

zkrátka zmizí.

Když se shlédnou jeden v druhém, pokud se v sobě shlédnou,
shlédnou-li se jeden v druhém...

Když v sobě najdou zalíbení, pokud najdou zalíbení, najdou-li
v sobě zalíbení...

Může se, mělo by se, musí se zahájit vyjednávání!

Vždyť zásnuby, sňatek, život sám,
to je jen dlouhá řada věcí k zařizení.

(živě, hlasy přes sebe, postupně se dostávají do rauše)

Vyjednávači, dohazovači, zařizovači, plánovači

Notář a oltář, oltář a notář

Námluvy, návštěvy, pozvání, smlouvání

Pohledy, úsměvy, náhodná setkání

Slavnostní večeře, předání kytice

Bylo by pitomé pitomé, pitomé

Bylo by pitomé pitomé, pitomé

Bylo by pitomé nechat se zavalit
něčím tak banálním jako jsou pocity!

Rodiče dívčiny, rodiče mužovi,
majetek, poměry, výbava, choroby,
kdejaké obtíže, kdejaké potíže,
obtíže finanční, potíže dědičné!

Bylo by pitomé pitomé, pitomé
Bylo by pitomé pitomé, pitomé
Bylo by pitomé nechat se zavalit
něčím tak banálním jako jsou pocity!

Pitomé pocity, Pitomé pocity!

(do toho výkřiky)

(muž)

Předmanželská poradna! Manželská poradna! Výchova dětí! Bankety!
Bankéři! Branná služba! Makléři! Klenotníci! Závozníci! Automobilové
závody! Rodinné zájezdy! Motoresty! Tresty a odměny! Směny! Celníci!
Dlužníci! Dlužní úpisy! Tiskopisy! Dálnopisy! Formuláře! Kalendáře!

(žena)

Předmanželská poradna! Manželská poradna! Výchova dětí! Líbánky!
Čajové dýchánky! Samovar! Kávovar! Kardiak! Kardinál! Manžetový
knoflík! Podušky! Punčošky! Průduškový čaj! Sluneční lázně! Kolonáda!
Promenáda! Fontána! Fotoaparát! Apanáž!

(druhá žena)

Předmanželská poradna! Manželská poradna! Výchova dětí! Četba!
Hudba! Stolování! Sportovní výsledky! Jmeniny! Narozeniny! Zavaře-
niny! Záruční opravy! Ruční práce! Prachovka! Pohovka! Podomní ob-
chodník! Ceník! Deník! Lidové noviny!

(třetí žena)

Předmanželská poradna! Manželská poradna! Výchova dětí! Diety!
Migrény! Volány! Parfémy! Jódové tablety! Slavnostní tabule! Taburet!
Turnýry! Kanýry! Bruselská krajka! Damašek! Cypřiše!

(už jen výkřiky a cappella)

(muž)

Bankéři! Makléři! Celníci! Dlužníci! Tiskopisy! Dálnopisy! Formuláře!
Kalendáře!

(žena)

Líbánky! Čajové dýchánky! Manžety! Průdušky! Podušky! Punčošky!

(druhá žena)

Četba! Hudba! Stolování! Sportovní výsledky! Jmeniny! Narozeniny!

Zavařeniny!

(třetí žena)

Diety! Migrény! Volány! Parfémy!

(ticho)

4. Zásnuby

(ztišená, zjhlá nálada)

Ve dne zásnub za úsvitu
snoubenec ať nechá zaslat
dívce první kytici.

(recitativo – žena)

Snoubenka je touto okolností unesena, radostně vydechne: Ach!

Ach květy bílé, květy nevinnosti,
vy, jež odrážíte čile
dívčinu cudnost, její ctnosti,
jak krásné jste, jak milé!

Přichází nápadník se snubním prstenem,
jemně jej nasadí na dívčin prst.

(recitativo – žena)

Dívka marně skrývá rozechvění, vydechne v úžasu: Ach!

(tíše mezi sebou)

(jedna) Brilianty! *(druhá)* Modrý safír!
(třetí) Perly perly, proč ne perly?
(muž) Rubín? *(ženy pochybovačně)* Otázka...
(muž) Smaragd? *(ženy opovržlivě)* vkusu!

Přiblíží se ústa k ručce,
jemný dotyk prstíků,
naznačení polibku, poprvé...

(recitativo, muž a žena)

Snoubenec je jako omráčen, avšak ovládá se, nanejvýš vydechne:
Ach!
Snoubenka je jako omráčena, avšak ovládá se, nanejvýš vydechne:
Ach!

Již sobě vyznali lásku,
již si sliby předali,
již šli spolu na procházku,
v divadle si šeptali,

již jen krůček, budou svoji
ve štěstí i v nesnázích,
již se cesty jejich spojí,
přijde pláč a přijde smích.

(ztišeně)

Zásnubní večere jen v kruhu rodinném a přísné intimitě.
Důvěrní přátelé mohou být pozváni,
známí pouzí místo zde nemají!
Nevydat pohledům lhostejných cyniků, pochopí každý.

(Herec)

Snoubence posadíme doprostřed stolu. Zachází se s nimi jako s hrdiny
dne a také jimi jsou.
Naproti snoubencům sedí otec dívky a její matka, tedy rodiče nastávající, to je přesný výraz. Vedle rodičů nastávající sedí rodiče snoubence, tedy, pokud mě sledujete, otec snoubence vedle paní domu, kterou je matka snoubenky, a matka snoubence vedle pána domu, kterým je otec snoubenky. Je to jednoduché, je to zřejmé, netřeba rozvádět. Přátelé snoubence, jeho vyslanci – slovo vyjednávači by pobuřovalo, slovo dohazovači by šokovalo – přátelé snoubence, vyslanci, sedí, pokud sledujete geometrii prostoru, sedí, je to logické, naproti rodičům snoubence.

(všichni)

Vše je velmi jednoduché a přesně podle pravidel,
celý život má se řídit přesně podle pravidel,
od toho tady jsem, od toho tady jsme, od toho tady jsem.

(pomalu, s napětím)

Zásnuby slavnostně vyhlásíme u moučnicku.

(recitativo)

Nikdo nic nečekal. Všichni jsou jako omráčeni, užasle vydechnou:
(pauza, hudba, pak teprve) Ach!

(jako u vytržení, hlasy přes sebe)

Slaví se a gratuluje! Všechno je veselé!
Dámy jsou oděny ve světlých barvách!
Blánky!

Tyrkys!
Růž!
Běh!

První dary od snoubence,
krajky, klenoty, šaty, šperky.
Je to krásné, velmi krásné!
Kožich z vydry, boa z lofofora,
kožich z vydry, boa z lofofora,
boa z lofofora!
Je to tak krásné, musím se smát!

(věcně)

Dary mohou být skromnější, i to se občas stává, je to logické. Snoubenec řídí se podle svých možností, podle svých poměrů, co si může dovolit, na co má.

(pauza)

Úlohu snoubence neradno vnucovat.

(sólo muž)

Mladý muž zavčas odhadne... jestliže poměry nedovolují, nenabízí se.

Za manžela. Ani za kmotra.

Ani za otce rodiny.

Ani za pěstouna.

Ani za právníka.

Ani za makléře.

Ani za klempíře.

Nejlépe nenabízí se za nikoho.

Je to tak, bude to tak, je to tak lepší.

(pauza, ticho, pokerové tváře)

5. Svatba

Když se domlouvá úřední sňatek, pokud se domlouvá sňatek, domlouvá-li se úřední sňatek, musí se zavčas zaplatit, podepsat, podepsat žádost a zaplatit poplatek, zamluvit obřadní síň.
S tím nemám, nechci mít, nesmím mít nikdy nic, nikdy nic, nikdy nic společného!

Když se pořádá pravá svatba, pokud se pořádá svatba, pořádá-li se pravá svatba, musí se odehrát v kostele, jediné v kostele, jedno tělo jedna duše, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj, amen!

(vzrušeně)

Nevěsta září ranní svěžestí!

(náhle zjihle)

Jak ranní modlitba, jak píseň ptačí, jak vánek v údolí, jímž poutník kráčí, tak na nás doléhá plaché štěstí, jež tiše září spod závoje nevěsty.

(gradace)

Nevěsta vyjde z kostela po boku svého manžela, družičky, objetí, květiny, dojetí, každý chce pozdravit mladý pár!

(vrchol svatebního veselí)

Je to veselé,
všichni se smějí a tleskají,
a není-li to veselé,
všichni se smějí a tleskají tak jako tak!

Rodiče pláčou, děti se smějí
Radost a krása, krása a radost,

tance se tančí, písňe se pěl!
Jídla a vína pořád je dost!

Je to veselé,
všichni se smějí a tleskají,
a není-li to veselé,
je to alespoň... logické.

Přátelé v tichosti připraví venku,
společní přátelé, ne pouzí známi,
jako hřeb večera zábavnou scénku,
o mladém páru žerty v ní zazní.

Je to veselé,
všichni se smějí a tleskají,
a není-li to veselé...
teď nevím, může to být cokoli.
(náhle ticho, rozpaky)

Když se plánuje svatební cesta, pokud se plánuje cesta,
plánuje-li se svatební cesta,
musí se vše dobře uvážit,
uvážit, nespěchat, nejlépe odložit.

(mezihra – pocit ubíhajícího času)

A tak to jde stále dál.
Založí se domácnost, pořídí se děti.
A tak to jde stále dál.

6. Běh života

(ztišení, zpomalení, propadnutí se do sebe)

(žena)

Dobře vchovaná dáma:
laskavá, ctnostná, čistotná, skromná.
S jinými muži sama se nestýká,
jedině s mužovým svolením.
Není-li šťastná, své city udusí v zárodku.
Povadnout nesmí!
Krásu a půvab mládí nahradí později
šarmem a elegancí.

(muž)

Pravý gentleman
je věrným přítelem, čestným mužem,
spravedlivým otcem, uctivým kavalírem.
Ovládá své vášně,
jiné ženy odbývá chladem a lhostejností.
Úzkost či neklid nedává znát.
Je zárukou, oporou, štítem a kotvou.

(druhá žena)

Když se žena podruhé vdává, pokud se podruhé vdává,
vdává-li se žena podruhé,
připraví obřad co nejprostší,
obřad bez květin a beze zpěvu,
(zaváhá)
a nejlépe i bez družiček.

(třetí žena)

Když se vdává znovu vdova, pokud se vdává vdova,
vdává-li se znovu vdova,
i to se občas stává,
nechá si snubní prstýnek,
prstýnek po prvním manželovi,
symbolem, památkou jejich svazku.
Nosí tolik snubních prstenů, kolikrát se... tak.

(pocit ubíhajícího času)

A tak to jde pořád dál.
Děti odrostou, doléhá samota.
A tak to jde pořád dál.

(energicky)

Stříbrná svatba slaví se
jakmile uběhne dvacet pět roků
šťastného soužití!
Bylo-li soužití a nebylo šťastné,
stříbrná svatba slaví se tak jako tak.

Stříbrná svatba je lekcí,
dojemnou lekcí manželské lásky!
Bylo-li manželství a nebyla láska,
stříbrná svatba slaví se tak jako tak.

(ztišeně)

A tak to jde stále dál.

Zlatá svatba slaví se,
žádné výstřednosti!
Netančit, nezpívat, brzy se rozloučit,
nechat staroušky v něžném osamění.

(propadnutí se do konejšivé sklerózy)

V závoji něžného osamění,
s gagáty mlčenlivých stěn,
zastření blankytem zapomnění,
útržky života dány jsou v plen.

Krákorec tichého souzvučení,
zhasnuté svíce, omšelý sál,
líbezně ve svém oddálení...

A tak to jde stále dál,
a tak dojde v sále bál,
a tak oheň dále plál,
a šat strojte dál a dál.

7. Úmrtí

Když do domu vstoupí smutek, pokud do domu vstoupí,
vstoupí-li do domu smutek,
musí ti, kdo ještě žijí,
nastolit okolo zmizelého,
nastolit klid a řád.

Stažené rolety, hořící svíce,
okolo samé květiny.
Pokoj se promění v planoucí kapli,
je to krásné, krásné a dojemné.

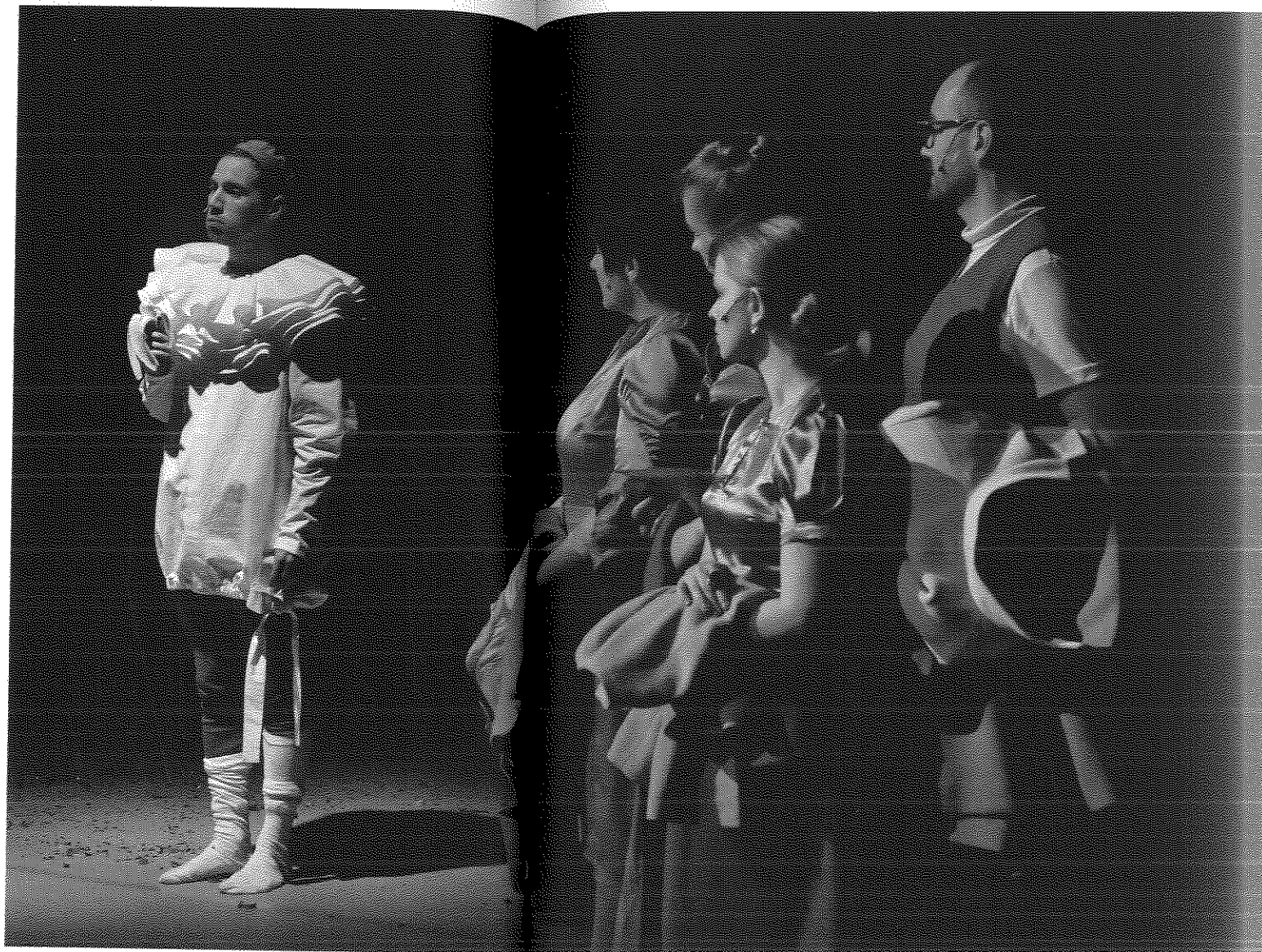
Ztiší se rádio, mluví se potichu,
vdova oblékne smuteční šat.
Zůstává v domě, nebouchá dveřmi,
odloží šperky, zahalí tvář,
zváží a nespěchá, ve vaně nehvízdá,
pokud se zasměje, ruku dá před ústa.

Po roce mohou se přijímat návštěvy.
Přibudou výšivky, slušivé punčošky,
plaché úsměvy, opera, výstavy.

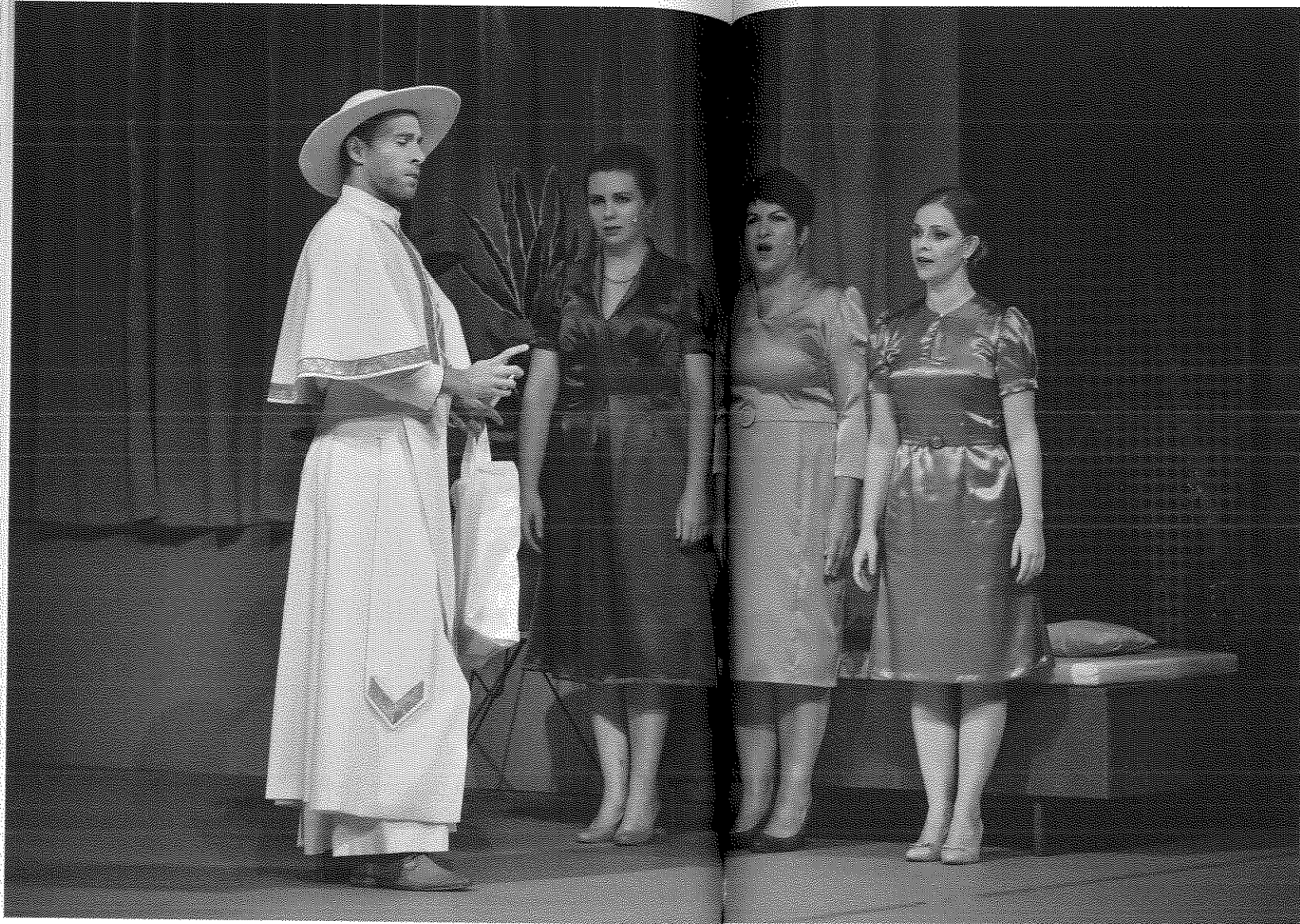
Ke konci období zbudou jen vzpomínky.
Rtěnka a ozdůbky! Odhodí závoj!
Zajde si zatančit, pomyslí na svatbu,
pořídí dítě, a tak to jde dál.

A tak to jde dál, stále a napořád.

(konec)

Petr Vančura, Marta Reichelová, Daniela Straková-Šedrllová,
Jitka Klečanská a Josef Škarka

Petr Vančura, Marta Reichelová, Daniela Straková-Šedrlová, Jitka Kiečanská